

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 94/2023 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om naturbeten

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 94/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Krista Mikkonen m.fl. /gröna:

Vad gör regeringen för att tolkningen ska kunna ändras så att den möjliggör naturbeten till en mängd som åtminstone motsvarar nuvarande nivå?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Finland har förbundit sig starkt till att trygga och främja jordbrukets och jordbruksnaturens mångfald i den nationella strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP-planen). CAP-planen innehåller obligatoriska krav på villkor som främjar mångfalden samt ett brett utbud av frivilliga åtgärder i miljösystemen med direktstöd och systemet med miljöersättning för jordbruket. Miljövårdsavtal för naturbeten och vårdbiotoper finansieras ur åtgärden för skötsel av jordbruksnaturen och landskapet i CAP-planen. Miljöavtalet om skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet främjar skötseln av vårdbiotoper och andra naturbeten. Åtgärden har redan under flera finansieringsperioder till största delen varit av stor betydelse för främjandet av hotade naturtyper i jordbruksnaturen. Tillsammans med det nationella programmet för istandsättning av objekt förväntas denna skötselåtgärd främja jordbruksnaturens mångfald i ännu större utsträckning än tidigare. Målet med CAP-planen är att 46 000 hektar ska omfattas av miljövårdsavtalen 2027. Åtgärden finansieras med 132 miljoner euro åren 2023–2027.

Miljöavtal för skötsel av jordbruksnaturen och landskapet kan ingås för vårdbiotoper som sköts genom betesgång eller slåtter, naturbeten, kantzoner vid åkrar, som är naturvärdesmässigt mångsidig eller landskapsmässigt betydelsefull, kantzoner mellan åker och väg eller mellan åker och vattendrag eller skogsholme i åkerområde, objekt som främjar bevarandet av hotade arter i jordbruksmiljö, fornminnesobjekt i jordbruksmiljö samt objekt för vård av kulturarv på landsbygden som hör samman med långvarig markanvändning. I miljöavtalet kan man inkludera sådana kantzoner där en hotad art, ett fornminne eller ett kulturmiljöobjekt förekommer och som är tillräckliga med tanke på målen för skötseln.

Inga större förändringar skedde i åtgärderna för skötsel av jordbruksnaturen och landskapet vid övergången till ny finansieringsperiod. Den senaste egentliga ändringen i stödsystemet skedde

när man i miljöavtalen övergick från specialstödsavtal till ett arealbaserat system där stödet grundar sig på ersättning av åtgärdens kostnader. Vid övergången till den nya finansieringsperioden fastställdes på basis av remissvaren att sådana områden som inte kräver skötsel och som är större än en ar ska uteslutas ur avtalen. Denna gräns överensstämmer med andra stödsystem. Bestämmelser om skyldigheten att fastställa en icke stödberättigande areal finns i artikel 2 i Europeiska kommissionens delegerade förordning 2022/1172. Alla arealer som omfattas av miljöavtal finns i registret över åkerskiften, så det är viktigt att fastställa den icke stödberättigande arealen och skilja den från den ersättningsberättigade avtalsarealen även med tanke på registrets kvalitets-säkring.

Beroende på objektets värdeklass är ersättningen för jordbruksnatur och landskapsvård 460/610 euro per hektar. Åtgärdens ersättningsnivå är densamma överallt i Finland och den grundar sig på de genomsnittliga kostnaderna per hektar för genomförandet av åtgärden (EU 2021/2115 artikel 70). Därför kan ersättning inte betalas till sådana områden som inte sköts. Om ett visst kalkylerat antal områden som inte behöver skötas hade inkluderats i kostnaderna, skulle ersättningsnivån vara betydligt lägre än i nuläget. Det skulle uppmuntra till att lägga till maximalt antal oskötta områden i avtalet och vara orättvist mot områden som sköts i sin helhet. Områden som inte kräver skötsel behöver inte avgränsas med stängsel eller dylikt från det område som djuren använder. Djuren kan alltså också röra sig på ett område som inte kräver skötsel.

I samband med åkerövervakningen under föregående finansieringsperiod var man tvungen att påföra stödmottagaren betydande påföljder på grund av avgränsningen av avtalsområden. En av orsakerna till detta var att man aldrig hade gjort administrativa kontrollbesök vid alla avtalsobjekt. När den nya finansieringsperioden inleds görs en terrängbesiktning vid alla avtalsobjekt. Syftet med terrängbesiktningen är att för sin del säkerställa att avtalsområdet kan godkännas, att det kräver skötsel enligt planen och att skötselplanen för avtalsområdet är ändamålsenlig. Detta förebygger i sig påföljder som uppstår genom övervakningen. Om påföljderna förverkligas utvidgas de att omfatta hela avtalsperioden och kan i värsta fall vara mycket betydande ekonomiskt sett.

Terrängbesiktningar utförs för varje objekt under de två första avtalsåren. I takt med att besiktningarna framskrider har man observerat att man i vissa fall måste begränsa de anmälda avtalsområdena. Tyvärr har man i vissa fall varit tvungen att begränsa arealen med flera hektar. Allmänna orsaker till att en areal inte omfattas av avtalet i skärgården är bland annat att området består av klippig eller sandig mark, området är inte iståndsatt eller området ligger i huvudsak under vatten. I vissa fall är det också fråga om det överhuvudtaget finns tillräckligt med arealer som lämpar sig som djurfoder i området, det vill säga om djurens välbefinnande kan tryggas på grund av bristen på föda. Vanliga orsaker till att en areal inte omfattas av avtalet i Inre Finland är bland annat att området tidigare har omfattats av ett avtal, inte har skötts och vuxit igen, att området består av ekonomiskog eller att skogen är mycket tätvuxen och där växer mossor eller att området inte har iståndsatts. Ett exempel på ett oiståndsatt område är kalhygge där det växer dunört, hallon och sly. Dessutom har områden där stängsel saknas, betesgång har anmälts som

skötselåtgärd och stödmottagaren inte har för avsikt att inhägna området uteslutits ur avtalen. Regeringen anser att inkludandet av sådana områden i avtalen inte skulle främja deras mål. Ängar och andra naturtyper i traditionella jordbruksmiljöer, varav flera är naturtyper enligt habitatdirektivet, tillhör de mest hotade naturtyperna och här har artbeståndet gått tillbaka. Det behövs särskilda åtgärder för planmässig och regelbunden skötsel av objekt med en värdefull natur och att resurser hänförs till just dessa områden. Med hjälp av terrängbesiktningar och områdesavgränsningar strävar regeringen efter att främja en ändamålsenlig skötsel av värdefulla områden och uppfylla de uppställda kvalitetsmålen.

Rovdjursskador inträffar årligen och de är alltid mycket beklagliga. En förutsättning för ett miljövårdsavtal för jordbruket är att man sörjer för djurens välbefinnande. Ett miljövårdsavtal kan frångås under avtalsperioden på grund av force majeure och exceptionella omständigheter. Vid force majeure går NTM-centralerna igenom varje situation från fall till fall. I situationen bedöms bland annat vad som har varit överraskande och vad den sökande har kunnat förbereda sig på. När man fattar beslut om force majeure i fråga om rovdjursskador beaktar man till exempel om ett lämpligt rovdjursstängsel har byggts i området och om det har underhållits. Om förutsättningarna för force majeure uppfylls kan betesmarken i fråga avlägsnas från avtalet utan återkrav. Om den som ansöker om stöd vill behålla skiftet i avtalet ska området antingen betas eller slås. Man kan lägga till och ta bort områden i miljövårdsavtalet under avtalsperioden, om avtalets minimiareal på 0,3 hektar uppfylls även efter ändringen.

Regeringen delar er oro över att fortsätta sköta naturbeten och vårdbiotoper samt att inleda skötsel av nya objekt. Regeringen söker aktivt lösningar på situationen. En möjlig lösning vore att genom samarbete mellan förvaltningsområdena söka verksamhetsmodeller för att finansiera skötseln av sådana områden som för närvarande inte omfattas av något stödssystem. Dessutom utreder regeringen även andra stödåtgärder, såsom möjligheten att betala en separat transportersättning för skärgårdsobjekt där transportkostnaderna kan bli mycket höga.

Helsingfors 12.10.2023

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah